

Literatuur:

1. Bronckers, A. L. J. J., Wöltgens, J. H. M. (1980): Morphological and biochemical aspects of vit. C. deficiency during toothgerm development in vitro. *Calcif Tiss Intl suppl* 31: 13.
2. Frank, R. M. (1965): In: Caries resistant teeth. (Eds. Wolstenholme, G. E. and O. Connor, M. Churchill London.) Pp. 169-184.
3. Harris, S. S., Navia, J. M. (1980): Vitamin A deficiency and caries susceptibility of rat molars. *Arch Oral Biol* 25: 415-421.
4. Kalsbeek, H. (1980): Voordracht najaarsvergadering Ned. Vereniging voor Tandartsen, Utrecht.
5. Lyaruu, D. M., Belcourt, A., Fincham, A. G., Termine, J. D. (1981): Neonatal hamster molar tooth development: Extraction and characterization of amelogenesis and soluble dentin protein. *Calcif Tiss Res Int* accepted.
6. Nikifuruk, Grainger, R. M. (1965): Fluoride, carbonate citrate interrelation in enamel. In: Tooth enamel. Eds. Stock and Fernhead, R. W., Wright, Bristol. P. 26.
7. Reenen, G. J. van, Wöltgens, J. H. M. (1981): Caries susceptibility in relation to some clinical findings. Proc. Dutch Fed. Meeting, Utrecht (1981) to be published.
8. Sobel, A. E., Hanok, A. (1948): Calcification of teeth. 1. Composition in relation to blood and diet. *J Biol Chem* 176: 1103-1121.
9. Sobel, A. E., Shaw, J. H., Hanok, A., Nobel, S. (1960): Caries susceptibility in relation to composition of teeth and diet. *J Dent Res* 39: 462-472.
10. Speirs, R. L. (1971): The mature of surface enamel in human teeth. *Calcif Tiss Res* 8: 1-16.
11. Speirs, R. L. (1978): Fluoride concentration in toothgerms of permanent teeth of the domestic pig. *Arch Oral Biol* 23: 1019-1021.
12. Wöltgens, J. H. M., Bervoets, Th. J. M., Witjes, F., Driessens, F. C. M. (1981 a): Changes in the Ca and P content of the enamel of human premolars shortly after eruption. *Arch Oral Biol* accepted
13. Wöltgens, J. H. M., Bervoets, Th. J. M., Witjes, F., Driessens, F. C. M. (1981 b): Effect of posteruptive age on Ca and P loss from enamel during demineralization in vitro. *Arch Oral Biol* accepted.

Juni 1981. Adres: Dr. J. H. M. Wöltgens,
De Boelelaan 1115,
1081 HV Amsterdam.

EXTERNE WORTELRESORPTIE BIJ ENDODONTISCH BEHANDELDE ELEMENTEN

REACTIES OP EEN VRAGENLIJST

P. R. MEZGER
S. ESCHEN

*Uit de afdeling Occlusie-opbouw
van de Katholieke Universiteit te Nijmegen.
Hoofd: Prof. Dr. A. F. Käyser.*

Trefwoorden: Externe wortelresorptie – Endodontie

Inleiding

In het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde van februari 1980 werd een overzicht van gegevens uit de literatuur over externe wortelresorptie na endodontische behandeling gepresenteerd. Onzekerheid over de frequentie van voorkomen en de klinische relevantie van dit proces gaven aanleiding tot het verzamelen van informatie bij tandartsen door middel van een vragenlijst. Doel van deze bijdrage is de presentatie en evaluatie van de op deze wijze verkregen informatie.

meld. Vier ziektegevallen duiden op mogelijke cervicale externe wortelresorptie en vielen daardoor buiten het kader. Uit vier formulieren bleek dat het verschijnsel van externe wortelresorptie na endodontische behandeling door korte praktijkvoering niet was waargenomen. De 24 overige reacties gaven vrijwel het gehele scala van de in het artikel genoemde mogelijke oorzaken weer, zonder duidelijke voorkeur.

Twee niet in het artikel genoemde mogelijke oorzaken voopr externe wortelresorptie na endodontische behandeling werden naar voren gebracht, te weten:
a. de retrograde amalgaamvulling als apicale afsluiting na apexresectie;
b. het optreden van potentiaalverschillen tussen een metalen wortelstift en een kunststof opbouw*¹ (Wirz et al., 1979).

*¹ Recent is door J. Wirz et al. (1979) gemeld dat oplossen van hard tandweefsel kan optreden door corrosieproducten.

Bij de categorie wortelkanaalvulmaterialen en medicamenten zijn enige preparaten expliciet aangeduid: euparal, formocresol en Riebler-pasta.

Discussie

Conclusies over het optreden van externe wortelresorptie na endodontische behandeling op grond van de geringe respons zijn moeilijk. Enige kanttekeningen zijn te plaatsen.

1. Cervicale externe wortelresorptie werd door de respondenten niet steeds onderscheiden van wortelresorptie op het door bot omgeven uitwendig worteloppervlak.
2. De vragenlijst is als leidraad voor één ziektegeval of als summatief formulier van kennis over het onderwerp te gebruiken. Beide mogelijkheden zijn benut.

Literatuur:

Wirz, J. et al. (1979): Zahnaufbauen mit nicht edelmetallhaltigen Schrauben und Stiften. *Schweiz Monatsschr Zahnheilkd* 89, 11: 1162.

Mei 1981.

Philips van Leydenlaan 25,
6500 HB Nijmegen.